

Ελληνική Ένωση Ιστορικών
Σύλλογος Ελλήνων Αρχαιολόγων
Σύλλογος Ελλήνων/ίδων Κοινωνιολόγων - Παράρτημα Θεσσαλονίκης
Σύλλογος Κοινωνικών Ανθρωπολόγων Ελλάδος

ΑΝΩΝΥΜΟΙ ΚΑΙ ΕΠΩΝΥΜΟΙ ΝΕΚΡΟΙ

Ένας διάλογος για τις πολιτικές
αναγνώρισης και αποσιώπησης

Π Ρ Ο Γ Ρ Α Μ Μ Α

Το σκεπτικό της Ημερίδας

Η ανακάλυψη ομαδικών τάφων εκτελεσμένων πολιτικών κρατουμένων από τα χρόνια του Εμφυλίου στο χώρο των φυλακών Επταπυργίου την άνοιξη του 2025 προκάλεσε μεγάλο ενδιαφέρον τόσο στους κόλπους της επιστημονικής κοινότητας όσο και της κοινωνίας, όπως μαρτυρούν τα δημοσιεύματα στον Τύπο, οι ανακοινώσεις δήμων, οι πρωτοβουλίες απογόνων των εκτελεσθέντων, κλπ.

Οι ομαδικοί τάφοι εγείρουν συνολικότερα ερωτήματα που υπερβαίνουν τις εκτελέσεις πολιτικών κρατουμένων κατά τη διάρκεια του Εμφυλίου. Ποιοι νεκροί θεωρούνται σημαντικοί και αξίζουν αναγνώρισης και ποιοι καταδικάζονται στην ανωνυμία και στη λήθη; Ποιοι νεκροί τυγχάνουν τελετών ταφής και ποιοι απλά παραχώνονται ομαδικά σε τάφους ή τους αρνούμαστε τις τιμές της αναγνώρισης; Για ποιους νεκρούς ενδιαφέρεται η πολιτεία, η κοινωνία και οι θεσμοί της και για ποιους επιλέγει την σιωπή και την αδιαφορία;

Η στάση της κυρίαρχης εξουσίας απέναντι στους αποσιωπημένους ανώνυμους και επώνυμους νεκρούς αντανακλά αντιλήψεις, αξίες και πολιτικές απέναντι σε κατηγορίες ανθρώπων που η ζωή και ο θάνατός τους αξίζουν λιγότερο από αυτές των υπολοίπων. Επιπλέον, αποτελεί ένα ζήτημα το οποίο εμφανίζεται σε όλες τις ιστορικές εποχές (από την αρχαιότητα έως τις μέρες μας) και υπερβαίνει τους διαχωρισμούς μεταξύ των διαφορετικών επιστημονικών πεδίων.

Με αυτό το σκεπτικό τέσσερα επαγγελματικά-επιστημονικά σωματεία η Ελληνική Ένωση Ιστορικών, ο Σύλλογος Ελλήνων Αρχαιολόγων, ο Σύλλογος Ελλήνων/ίδων Κοινωνιολόγων - Παράρτημα Θεσσαλονίκης και ο Σύλλογος Κοινωνικών Ανθρωπολόγων Ελλάδας διοργανώνουν την παρούσα ημερίδα με στόχο να υπάρξει ένας διεπιστημονικός διάλογος.

**ΑΝΩΝΥΜΟΙ ΚΑΙ ΕΠΩΝΥΜΟΙ ΝΕΚΡΟΙ:
ΕΝΑΣ ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΣΙΩΠΗΣΗΣ**

Κέντρο Ιστορίας Θεσσαλονίκης, Τετάρτη 22 Απριλίου 2026

17:00 Εισαγωγική ομιλία

Πολυμέρης Βόγλης (ιστορικός, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας)

17:30-18:30 Α Συνεδρία

Νίκος Μαραντζίδης (ιστορικός) «Ο ανώνυμος-άγνωστος στρατιώτης των Βαλκανικών Πολέμων στο νεκροταφείο της Ευαγγελίστριας»

Μαρία Καβάλα (ιστορικός, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης) «Οι εκτελέσεις των Εβραίων στη Θεσσαλονίκη στα χρόνια της Κατοχής. Πολιτική αντιποίνων και φυλετισμός»

Ζέτα Παπανδρέου (ιστορικός) – **Ομάδα Προφορικής Ιστορίας Επταπυργίου**, «'Μπογαλάκια ρούχα δεμένα με σπάγκο'. Επιζώντες του Επταπυργίου μιλούν για εκτελέσεις στον Εμφύλιο. Αποτρόπαια ιστορικά γεγονότα και διεθνείς πρακτικές κοινωνικής κάθαρσης»

18:30 Διάλειμμα

19:00-20:15 Β Συνεδρία

Χρήστος Μπαλικτσιόγλου (κοινωνιολόγος), «Κρατική βία, συλλογικό πένθος και πολιτική ευθύνη»

Γιώργος Αγγελόπουλος (κοινωνικός ανθρωπολόγος, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης), «Επικίνδυνη μνήμη: το ταφικό μνημείο των θυμάτων των Τεμπών στο ΑΠΘ»

Παντελής Προμπονάς (κοινωνικός ανθρωπολόγος, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας), «Νεκροί πρόσφυγες στο Αιγαίο: Συνοριακά καθεστώτα, τεχνολογίες ορθολογικοποίησης και η κριτική της ανθρωπιστικής διακυβέρνησης»

Γιάννης Καρλιάμπας, Όλγα Σακαλή (αρχαιολόγοι-μουσειολόγοι), «Ομαδικοί τάφοι στο Επταπύργιο: Αρχαιολογία, μνήμη και πολιτική»

20:15-21:00 Στρογγυλό τραπέζι

Αγγελική - Γαβριέλλα Σαμψωνίδου (κοινωνιολόγος), **Στράτος Δορδανάς** (ιστορικός, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης), **Γιάννης Καρλιάμπας** (αρχαιολόγος, ΥΠΠΟ), **Ελένη Σιδέρη** (κοινωνική ανθρωπολόγος, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας)

